

همه چیز درباره جنگل‌ها

ترجمه: شهره صدری

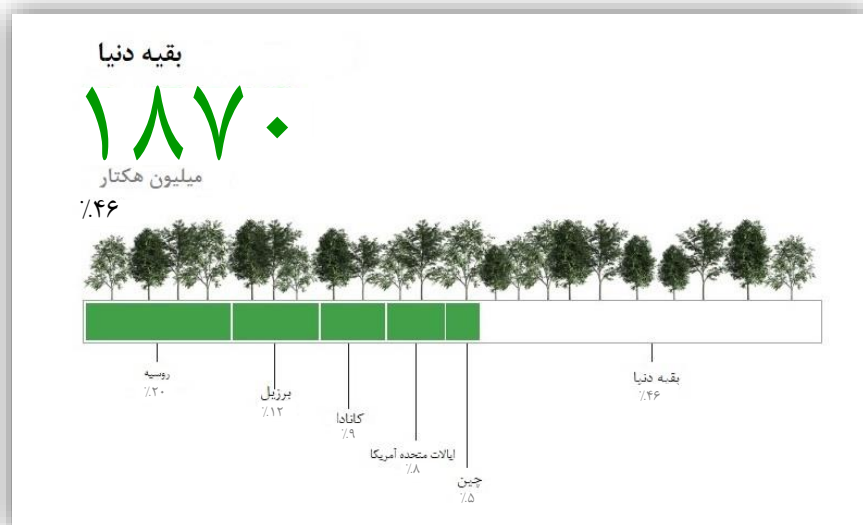
کارشناس ارشد آنالیز و ارزیابی محیط‌زیست

آخرین داده‌های آماری از منابع جنگلی در جهان

آخرین گزارش ارزیابی منابع جنگلی جهان، در سال ۲۰۲۰ در ۲۳۶ کشور جهان و برای یک دوره ۳۰ ساله، بین سال‌های ۱۹۹۰ تا ۲۰۲۰، توسط «سازمان خواروبار و کشاورزی ملل متحد» (FAO) تهیه شده است. اطلاعات ارائه شده در این گزارش، نمای کاملی از وضعیت جنگل‌های جهان و تغییرات آن ارائه می‌دهد.

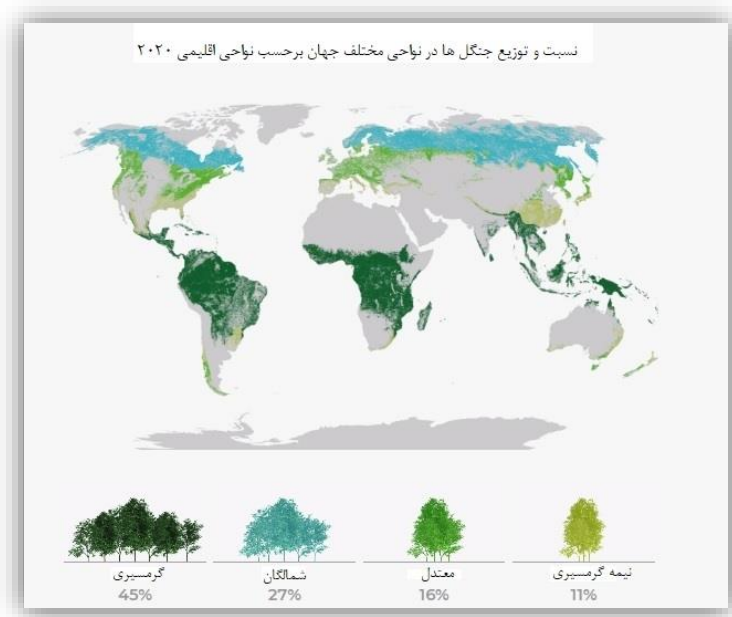
جنگل‌ها در سراسر جهان

آیا می‌دانید جنگل‌ها تقریباً یک سوم از سطح خشکی زمین را پوشش داده‌اند؟ یعنی ۶/۴۰ میلیارد هکتار. به عبارت دیگر، تقریباً ۵/۰ هکتار جنگل به ازای هر نفر در جهان وجود دارد. البته این جنگل‌ها به طور مساوی بین مردم جهان و یا به طور مساوی از لحاظ جغرافیایی توزیع نشده‌اند. بیش از نیمی از جنگل‌های جهان فقط در پنج کشور روسیه، برزیل، کانادا، چین و ایالات متحده واقع شده‌اند.

تصویر ۱. بیشترین درصد پوشش جنگلی در پنج کشور جهان

مناطق گرمسیری زمین دارای بیشترین پوشش جنگلی جهان (۴۵ درصد) هستند.

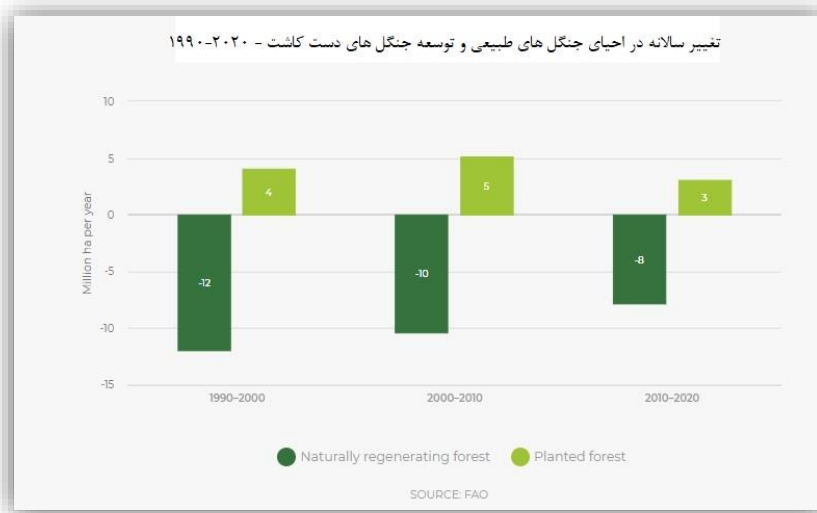
تصویر ۲. درصد پوشش جنگلی در نواحی مختلف جهان

مناطق جنگلی جهان رو به کاهش هستند

جهان از سال ۱۹۹۰ تاکنون، ۱۷۸ میلیون هکتار از مساحت جنگل‌ها را از دست داده است. این مساحت معادل وسعت کشور لیبی است. میزان از دست رفتن جنگل‌ها در دوره ۱۹۹۰ تا ۲۰۲۰، به دلیل کاهش جنگل‌زدایی در برخی کشورها و افزایش سطح جنگل‌ها در برخی کشورها به دلیل کاشت درختان و توسعه جنگلی، از روند کاهشی برخوردار بوده است.

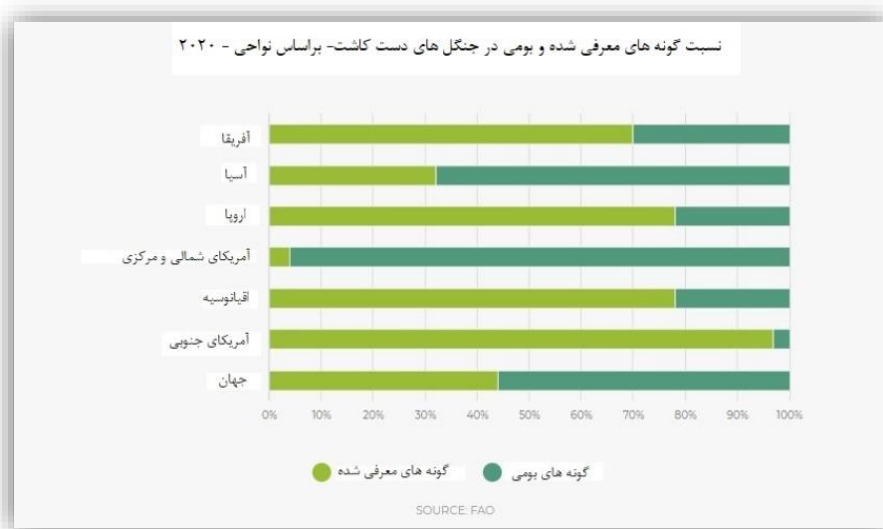
میزان از دست دادن جنگل‌ها از ۸/۷ میلیون هکتار در سال‌های ۱۹۹۰ تا ۲۰۰۰ به ۲/۵ میلیون هکتار در سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۰، و به ۷/۴ میلیون هکتار در سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۰ رسیده است.

بیش از نیمی از جنگل‌های جهان فقط در پنج کشور روسیه، برزیل، کانادا، چین و ایالات متحده واقع شده‌اند

نمودار ۱. جنگل‌زدایی و توسعه جنگل های دست کاشت در سه دهه اخیر

جنگل‌های زراعی حدود ۱۳۱ میلیون هکتار را پوشش می‌دهند که ۳ درصد از مساحت جنگل‌های جهان و ۴۵ درصد از سطح کل جنگل‌های کاشته شده را تشکیل می‌دهد. بیشترین سهم جنگل‌های زراعی در آمریکای جنوبی، با ۹۹ درصد از کل منطقه جنگلی کاشته شده و ۲ درصد از کل مساحت جنگل‌ها، واقع است. کمترین سهم جنگل‌های زراعی متعلق به اروپاست که شامل ۶ درصد از جنگل‌های کاشته شده و ۰/۴ درصد از کل مساحت جنگلی است. در سطح جهان، ۴۴ درصد از جنگل‌های زراعی عمدتاً از گونه‌های معرفی شده برای تولید محصولات و یا برداشت چوب تشکیل شده‌اند.

نمودار ۲. نسبت گونه‌های معرفی شده و بومی در جنگل‌های مزارع، براساس منطقه در سال

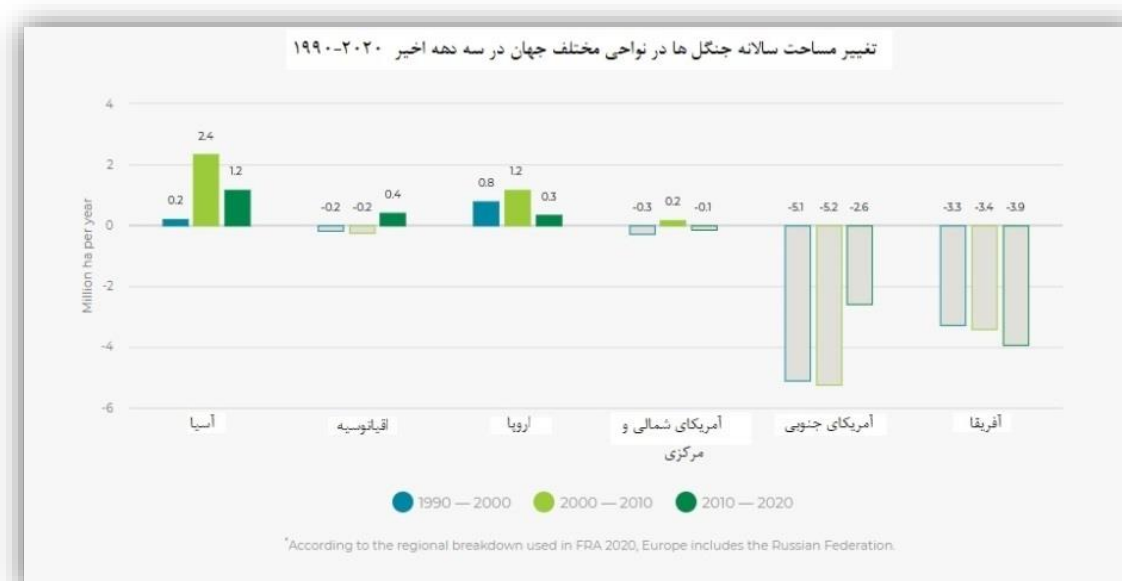
یک میلیارد هکتار، وسعت جنگل‌های اولیه جهان

جهان هنوز حداقل ۱۱/۱ میلیارد هکتار جنگل اولیه دارد. سه کشور برزیل، روسیه و کانادا بیش از ۶۱ درصد از جنگل‌های اولیه جهان را در اختیار دارند. مساحت جنگل‌های اولیه از سال ۱۹۹۰ تاکنون ۸۱ میلیون هکتار کاهش یافته است، اما میزان از بین رفتن این جنگل‌ها بین سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۰، به نسبت دو دهه قبل، ۵۰ درصد کاهش داشته است.

ضرر و زیان

جنگل‌ها کجا از دست می‌روند و کجا به دست می‌آیند؟

آفریقا از بیشترین میزان نابودی جنگل‌ها معادل با ۹/۳ میلیون هکتار در سال، بین سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۰ برخوردار است. در هر سه دهه اخیر، میزان نابودی جنگل‌ها در آفریقا روند افزایشی داشته است. آمریکای جنوبی سالانه ۶/۲ میلیون هکتار را در دهه اخیر از دست داده است. میزان از بین رفتن جنگل‌ها در آمریکای جنوبی در دهه اخیر به نسبت دهه ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۰ به نصف کاهش یافته است. در این میان، آسیا بیشترین سود را از جنگل‌ها در یک دهه اخیر برده است. منطقه اقیانوسیه بیشترین خسارت ناشی از نابودی جنگل‌ها را بین سال‌های ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۰ تجربه کرده است.

نمودار ۳. تغییر مناطق جنگلی در مناطق متفاوت جهان در سه دهه اخیر (روسیه با اروپا در نظر گرفته شده است).

جنگل‌زدایی با نرخ کمتری نسبت به گذشته ادامه دارد

از سال ۱۹۹۰ تاکنون حدود ۴۲۰ میلیون هکتار جنگل از طریق جنگل‌زدایی از بین رفته است. با این حال، میزان نابودی جنگل‌ها کاهش یافته است. در جدیدترین دوره پنج‌ساله اخیر (۲۰۱۵-۲۰۲۰)، نرخ سالانه جنگل‌زدایی ۱۰ میلیون هکتار برآورد شده است که به نسبت دوره ۲۰۱۵-۲۰۱۰ تقریباً ۲ میلیون هکتار کاهش را نشان می‌دهد.

نمودار ۴. نرخ سالانه جنگل‌زدایی و گسترش جنگل‌ها (۱۹۹۰-۲۰۲۰)

جنگل‌ها با چه خطراتی روبه‌رو هستند؟

جنگل‌ها با آشفته‌گی‌های بسیاری روبه‌رو هستند که می‌تواند بر حیات و سرزندگی آن‌ها تأثیر منفی بگذارد و توانایی آن‌ها را در ارائه طیف گسترده‌ای از کالاها و خدمات اکوسیستمی کاهش دهد. در سال ۲۰۱۵، حدود ۹۸ میلیون هکتار جنگل تحت تأثیر آتش‌سوزی قرار گرفته است. این جنگل‌ها عمدتاً در مناطق گرمسیری بوده‌اند؛ جایی که آتش حداقل ۴ درصد از کل مناطق جنگلی را در بر گرفت. از سوی دیگر، حمله حشره‌ها، بیماری‌ها و حوادث شدید آب و هوایی در سال ۲۰۱۵، به حدود ۴۰ میلیون هکتار از جنگل‌ها، عمدتاً متعلق به حوزه‌های معتدل و شمال آن آسیب وارد آورد.

محافظت و مدیریت جنگل‌ها

بیش از ۷۰۰ میلیون هکتار از جنگل‌ها در مناطق تحت حفاظت کشورها قرار دارند. مساحت جنگل‌ها در مناطق حفاظت‌شده در سطح جهان، از سال ۱۹۹۰ تاکنون ۱۹۱ میلیون هکتار افزایش یافته است. آمریکای جنوبی با ۳۱ درصد مساحت جنگلی از مناطق تحت حفاظت دارای بیشترین عرصه‌های جنگلی حفاظت شده است.

بیش از دو میلیون هکتار از عرصه‌های جنگلی دارای برنامه‌های مدیریتی هستند

مساحت و نسبت جنگل‌ها با برنامه‌های مدیریتی بلندمدت که به صورت مستند و دوره‌ای مورد بازبینی قرار گرفته‌اند، شاخص مهمی از قصد مدیریت پایدار منابع جنگلی هستند.

بیشتر جنگل‌های اروپا برنامه‌های مدیریتی دارند. از طرف دیگر، برنامه‌های مدیریتی برای کمتر از ۲۵ درصد از جنگل‌های آفریقا و در کمتر از ۲۰ درصد از عرصه‌های جنگلی آمریکای جنوبی وجود دارد. مساحت جنگل تحت برنامه‌های مدیریتی در همهٔ مناطق در جهان رو به افزایش است. این برنامه‌ها از سال ۲۰۰۰ تاکنون برای ۲۳۳ میلیون هکتار افزایش یافته و در سال ۲۰۲۰ به دو میلیارد رسیده است.

بیشتر جنگل‌های جهان

متعلق به مردم هستند ۷۳

درصد از جنگل‌های جهان

تحت مالکیت عمومی است و

۲۲ درصد مالکیت خصوصی

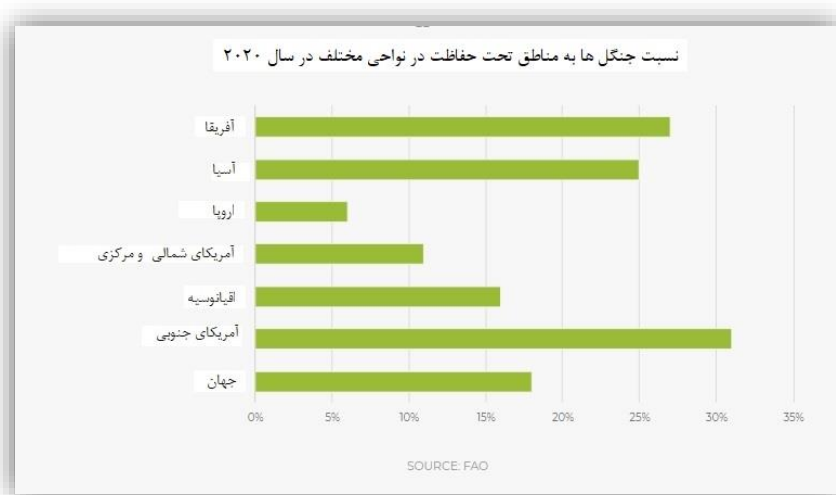
دارد. ۵ درصد باقی‌مانده زیر

عنوان مالکیت ناشناخته یا

دیگری (عمدتاً جنگل‌های

دارای مالکیت مورد اختلاف)

طبقه‌بندی شده است

نمودار ۵. نسبت جنگل‌ها به مناطق تحت حفاظت در نواحی مختلف در سال ۲۰۲۰

بیشتر جنگل‌های جهان متعلق به مردم هستند

۷۳ درصد از جنگل‌های جهان تحت مالکیت عمومی است و ۲۲ درصد مالکیت خصوصی دارد. ۵ درصد باقی‌مانده زیر عنوان مالکیت ناشناخته یا دیگری (عمدتاً جنگل‌های دارای مالکیت مورد اختلاف) طبقه‌بندی شده است.

آیا می‌دانید جنگل‌ها تقریباً
یک سوم از سطح خشکی
زمین را پوشش داده‌اند؟

مالکیت عمومی، یعنی اراضی ملی، در تمام مناطق جهان و بیشتر مناطق غالب است. از میان این مناطق، اقیانوسیه و آمریکای شمالی، مرکزی و جنوبی بیشترین نسبت جنگل‌های خصوصی را دارا هستند. در سراسر جهان، از سال ۱۹۹۰ سهم جنگل‌های عمومی کاهش یافته و مساحت جنگل‌های تحت مالکیت خصوصی افزایش یافته است.

نمودار ۶. درصد مالکیت عمومی و خصوصی جنگل‌ها در نواحی مختلف جهان در سال ۲۰۱۵

افزایش مساحت جنگل‌ها برای حفاظت از خاک و آب

تخمین زده می‌شود، ۳۹۹ میلیون هکتار از جنگل‌ها در درجه اول برای حفاظت از آب و خاک تعیین شده‌اند و از سال ۱۹۹۰ افزایش ۱۱۹ میلیون هکتاری داشته است. همچنین، حدود ۱۰ درصد از جنگل‌های جهان به حفاظت از تنوع زیستی اختصاص یافته‌اند. در سراسر جهان، ۴۲۴ میلیون هکتار از جنگل‌ها در درجه اول به حفاظت از تنوع زیستی تخصیص یافته‌اند که ۱۱۱ میلیون هکتار آن مربوط به پس از سال ۱۹۹۰ تاکنون است.

خدمات تولیدی و اجتماعی جنگل‌ها

حدود ۳۰ درصد از کل جنگل‌ها در درجه اول برای تولید جهانی است. یعنی حدود ۱۵/۱ میلیارد هکتار از جنگل‌ها در درجه اول برای تولید چوب و محصولات جنگلی غیرچوبی اداره می‌شوند. علاوه بر این، ۷۴۹ میلیون هکتار برای استفاده‌های متعدد دیگری تعیین شده‌اند. در سطح جهان، وسعت جنگل‌های اختصاص یافته در درجه اول به تولید نسبتاً پایدار باقی مانده است، اما مساحت جنگل‌های چندمنظوره از سال ۱۹۹۰ تاکنون حدود ۷۱ میلیون هکتار کاهش یافته است. بیش از ۱۸۰ میلیون هکتار از جنگل‌ها عمدتاً به خدمات اجتماعی اختصاص دارند. این خدمات شامل خدمات تفریحی، گردشگری، تحقیقات آموزشی و تحقیقاتی و حفاظت از سایت‌های فرهنگی، تاریخی و معنوی است.

منبع

سایت فائو:

<http://www.fao.org/forest-resources-assessment/2020/en/>